نگاهي به بازار ارز و طلا در سال ۱۳۸۵

احمدرضا ستاورز*

سال ۱۳۸۵ با افزايش قيمتهاي جهاني نفت و طلا و كاهش ارزش برابري دلار آمريكا در بازار مالي بين‌الملل همراه بود. ميانگين ساليانه نرخ برابري دلار آمريكا در برابر يورو و پوند انگليس درسال ۱۳۸۵ به محدوده ۰/۷۸ و ۰/۵۳ رسيد كه نسبت به سال قبل آن به ترتيب كاهشي معادل ۴/۸ و ۵/۳ درصد را نشان مي‌دهد. كاهش سهم دلار آمريكا در سبد ذخاير ارزي كشورهاي مختلف در نتيجه سقوط مداوم ارزش برابري دلار آمريكا از جمله وقايع مهم در اين سال بوده است. در پي اين جريانات، طلا به عنوان جانشين قوي براي دلار آمريكا در سبد ذخاير داراييهاي كشورهاي مختلف مطرح شد. ميانگين ساليانه قيمت هر اونس طلا در بازار نيويورك در سال ۱۳۸۵ به محدوده ۶۵۲/۶ دلار آمريكا رسيد كه نسبت به سال قبل رشدي معادل ۳۷/۵ درصد داشت. با بررسي اين تغييرات، به نظر مي‌رسد كه پس از سالها قدرت‌نمايي دلار آمريكا در بازارهاي جهاني ارز، دوران افول آن فرا رسيده باشد.

واژه‌هاي كليدي: قيمت سكه بهار آزادي، قيمت طلا و ارزهاي معتبر، قيمت نفت خام، ذخاير ارزي.

۱. مقدمه

شاخصهاي آماري بازارهاي مالي بين‌المللي در سال ۱۳۸۵ نشان مي‌دهد كه ميانگين قيمت ساليانه هر بشكه نفت خام سبد اوپك با ۱۳/۹ درصد افزايش نسبت به سال ۱۳۸۴ به ۶۰/۵۲ دلار آمريكا رسيد. در پي افزايش قيمتهاي جهاني نفت در سال ۱۳۸۵، ميانگين ساليانه قيمت هر اونس طلا در بازار نيويورك از ۴۷۴/۴ دلار آمريكا در سال ۱۳۸۴ با ۳۷/۵ درصد افزايش به حدود ۶۵۲/۶ دلار آمريكا در سال ۱۳۸۵ رسيد. ميانگين ساليانه نرخ برابري دلار آمريكا در بازار نيويورك در برابر يورو (پول واحد اروپايي) و پوند انگليس به‌ترتيب از ۰/۸۲ و ۰/۵۶ در سال ۱۳۸۴ به ۰/۷۸ و ۰/۵۳ در سال ۱۳۸۵ رسيد كه به ترتيب كاهشي معادل ۴/۸ و ۵/۳ درصد داشت. به اين ترتيب در يك نگاه كلي، در سال ۱۳۸۵ در بازارهاي مالي بين‌المللي شاهد افزايش قيمتهاي جهاني نفت خام و طلا و كاهش نرخ برابري دلار آمريكا در مقابل ارزهاي معتبري مانند يورو و پوند انگليس بوده‌ايم. به‌نظر مي‌رسد

* كارشناس گروه ارز معاونت امور اقتصادي، وزارت امور اقتصادي و دارايي

[Downloaded from ejip.ir on 2026-11-15]

کسري تجاري فزاينده ايالات متحده و افزايش قيمتهاي جهاني نفت در سال ۱۳۸۵ مهم‌ترين عوامل تأثيرگذار بر روند تغييرات و نوسان قيمتها و برابريها در اين سال بوده است.

در بازارهاي داخلي نيز ميانگين سالیانه قيمت سكه طرح قديم و جديد به‌ترتيب از ۱۲۲۷۶۰۰ و ۱۰۷۶۷۰۰ ريال در سال ۱۳۸۴ به ۱۶۵۵۱۶۰ و ۱۴۳۳۹۰۰ ريال در سال ۱۳۸۵ رسيد كه نشان‌دهنده رشدي معادل ۳۴/۸ و ۳۳/۲ درصد است. ميانگين سالیانه قيمت هر دلار آمريكا و يورو از ۹۰۴۰/۹ و ۱۱۰۶۸/۴ ريال در سال ۱۳۸۴ به ۹۲۱۷/۱ و ۱۱۸۱۷/۹ ريال در سال ۱۳۸۵ رسيد كه به‌ترتيب نشان‌دهنده رشدي معادل ۱/۹ و ۶/۸ درصد است. ميانگين سالیانه قيمت هر گرم طلاي ۱۸ عيار در بازار تهران نيز از ۱۰۳۷۶۵ ريال در سال ۱۳۸۴ به ۱۴۰۱۳۵ ريال در سال ۱۳۸۵ رسيد كه داراي رشدي معادل ۳۵ درصد بوده است.

از نكات قابل ذكر در سال ۱۳۸۵ كاهش سهم دلار آمريكا در سبد ارزي كشورهاي مختلف در پي كاهش روزافزون ارزش برابري دلار در بازارهاي بين‌المللي مي‌باشد. به‌نظر مي‌رسد پس از سالها قدرت‌نمايي دلار آمريكا در بازارهاي پولي و مالي، با ظهور قدرتهاي اقتصادي اروپاي واحد و چين، دوران افول و سقوط دلار در عرصه بين‌المللي فرار رسيده باشد.

۲. تحولات ماههاي فروردين و ارديبهشت

روند حاكم بر فضاي بازارهاي مالي بين‌المللي در دو ماه اول سال ۱۳۸۵ نشان‌دهنده رشد فزاينده قيمت طلا و نفت و كاهش ارزش برابري دلار آمريكا در مقابل ارزهاي معتبر است. تحليلگران بازارهاي مالي براي تبيين اين تحولات عوامل زير را مؤثر دانسته‌اند:

الف- افزايش تنش در پرونده هسته‌اي ايران موجب افزايش قيمتهاي جهاني نفت خام شده و با افزايش قيمت نفت خام، نگراني از تورم در كشورهاي صنعتي بالا مي‌رود. در اين شرايط تقاضا براي طلا به دليل حفظ ارزش داراييهاي ارزي افزايش يافته و در نهايت اين امر به افزايش قيمت جهاني طلا منتهي مي‌شود.

ب- در پي افزايش كسري تجاري آمريكا و مخالفت بانك مركزي اين كشور با افزايش نرخ بهره، نرخ برابري دلار آمريكا در بازارهاي جهاني سيري نزولي گرفت و با كاهش ارزش برابري دلار آمريكا كشورهاي مختلف براي حفظ ارزش داراييهاي خود اقدام به خريد و ذخيره طلا كردند، به اين ترتيب طي ماههاي فروردين و ارديبهشت قيمتهاي جهاني طلا افزايش چشمگيري يافت.

كارشناسان بازارهاي مالي با اعتقاد به از بين رفتن تدريجي موقعيت دلار آمريكا نزد سرمايه‌گذاران بين‌المللي و هجوم سرمايه‌گذاران به سمت طلا براي تبديل دلار آمريكا به طلا را عامل مهم سقوط ارزش دلار و افزايش قيمت طلا در دو ماه نخست سال ۱۳۸۵ دانسته‌اند.

[Downloaded from ejip.ir on 2026-11-15]

در بازارهاي داخلي ارز و طلا، قيمت سكه بهارآزادي طرح قديم و جديد و قيمت فروش هر گرم طلاي ۱۸ عيار نيز سيري صعودي به خود گرفت و همپاي تحولات جهاني قيمت طلا افزايش يافت. ميانگين ماهانه قيمت فروش سكه طرح جديد و قديم به‌ترتيب با ۴/۶ و ۷/۸ درصد افزايش به ۱۵۴۰۲۸۸ و ۱۷۲۲۸۸۵ در ارديبهشت افزايش يافت. نمودارهاي شماره ۱ و ۲، رشد قيمت طلا در فروردين و ارديبهشت را نشان مي‌دهد.

نرخ برابري دلار آمريكا در بازار نيويورك در مقابل يورو، پوند انگليس و ين ژاپن به‌ترتيب با ۴/۱، ۴/۸ و ۴/۵ درصد كاهش به ۰/۷۹۰۵، ۰/۵۴۳۴ و ۱۱۲/۷۵۶ در ارديبهشت ماه رسيد. نمودارهاي مربوط به نرخ برابري دلار آمريكا با ساير ارزهاي معتبر كاملاً نشان‌دهنده كاهش ارزش برابري دلار آمريكا در برابر ارزهاي ياد شده است.

در بازار ارز تهران ميانگين قيمت فروش دلار آمريكا در اين دو ماه، بدون تغيير در سطح ۹۱۶۰ ريال باقي ماند و قيمت فروش يكصد ين ژاپن، پوند انگليس و يورو به‌ترتيب با ۴/۲، ۴/۸ و ۴/۲ درصد افزايش به ۸۰۶۹/۱، ۱۶۸۲۰/۹ و ۱۱۶۱۰ ريال رسيد.

از نكات قابل ذكر در اين دوره عقب نشيني آمريكا در منازعه مربوط به افزايش ارزش يوان در مقابل دلار و آزادسازي نرخ برابري يوان به ساير ارزهاست. تحليلگران بازارهاي مالي علت عقب‌نشيني آمريكا در اين مورد را ضربه‌پذيري صادرات اتحاديه اروپا به چين، كندي توسعه تجاري در حوزه يورو و تضعيف ارزش و جايگاه يورو در بازارهاي مالي مي‌دانند.

۳. تحولات ماههاي خرداد و تير

بانك مركزي آمريكا در ماه خرداد با اعلام اين مطلب كه «براي كنترل تورم، به سياست افزايش نرخ بهره روي مي‌آورد» باعث افزايش ارزش برابري دلار در مقابل ساير ارزها در بازارهاي ارزي شد. به اين ترتيب در ماههاي خرداد و تير با نوعي ثبات در بازارهاي بين‌المللي براي دلار آمريكا در مقابل يورو، پوند انگليس و ين ژاپن روبرو بوديم.

ميانگين ماهانه قيمت نفت سبد اوپك طي اين ماهها در حدود ۶۴ تا ۶۵ دلار بود كه نوعي ثبات را در بازار نفت نشان مي‌داد.

ميانگين ماهانه قيمت هر اونس طلا در بازار نيويورك طي ماههاي خرداد و تير به‌ترتيب به ۶۱۸/۶ و ۶۲۱/۹ دلار رسيد كه نسبت به ماه قبل كاهش قابل توجه (۶۷۳/۸ دلار براي ارديبهشت) داشت و در اين دوره نوعي ثبات را نشان مي‌دهد. به اين ترتيب در اين دوره شاهد افزايش محدود ارزش برابري دلار در برابر ساير ارزها و ثبات نسبي در مورد قيمتهاي طلا و نفت بوديم.

لازم به يادآوري است كه در اواسط تيرماه بانك مركزي آمريكا نرخ بهره را در اين كشور افزايش داد و به ۵/۲۵ درصد رسانيد. علاوه بر اين، بانك مركزي اروپا و ژاپن نيز طي همين دوره

[Downloaded from ejip.ir on 2026-11-15]

نرخ بهره خود را افزايش داده و به‌ترتيب به ۲/۷۵ و ۰/۲۵ درصد رساندند. در بازارهاي داخلي ارز و طلا ثبات نسبي برقرار بود و از التهاب موجود در دوره قبل (فروردين و ارديبهشت) به نحو چشم‌گيري كاسته شده بود.

از نكات قابل توجه اين دوره، پيوستن رسمي اسلووني به حوزه يورو به عنوان سيزدهمين كشور عضو و افزايش ۰/۰۹ درصدي ارزش برابري يوان در مقابل دلار آمريكا توسط دولت چين در اين دوره است. همچنين در تيرماه سال ۱۳۸۵ دولت روسيه تمام كنترلها بر روي روبل را لغو كرد و روبل را كاملاً قابل تبديل به تمامي ارزها كرد و به اين ترتيب آزادسازي نرخ ارز در روسيه را به اجرا درآورد. آزمايش موشكي كره شمالي نيز از ديگر حوادث قابل ذكر بود كه باعث افزايش همزمان ارزش طلا و دلار آمريكا در بازارهاي جهاني شد و كاهش ارزش تمام ارزهاي شرق آسيا را در پي داشت. يوان چين، دلار تايوان، وون كره جنوبي، ين ژاپن و ساير ارزهاي شرق آسيا در پي شليك شش فروند موشك كره شمالي در مقابل دلار آمريكا تضعيف شدند.

۴. تحولات ماههاي مرداد و شهريور

ميانگين ماهانه قيمت هر بشكه نفت خام سبد اوپك در ماههاي مرداد و شهريور سال ۱۳۸۵در حدود ۶۸/۸۹ و ۶۸/۸۱ دلار آمريكا بود كه نشان‌دهنده ثبات قابل توجهي در اين دوره است.

ميانگين ماهانه قيمت هر اونس طلا در بازار نيويورك از ۶۳۱/۸ دلار آمريكا در مرداد به ۶۰۲/۷ دلار در شهريور رسيد كه نشان‌دهنده كاهشي معادل ۴/۶ درصد است. ميانگين ماهانه نرخ برابري دلار آمريكا در مقابل پوند انگليس و يورو طي اين دوره تقريباً ثابت بود و در مقابل ين ژاپن افزايش قابل توجهي يافت. به اين ترتيب طي دوره يادشده با كاهش قيمت جهاني طلا و تثبيت قيمتهاي جهاني نفت و نرخ برابري دلار آمريكا روبرو بوديم.

در مرداد سال ۱۳۸۵ بانك مركزي اروپا نرخ بهره منطقه يورو را افزايش داد و به سه درصد رسانيد. بانك مركزي انگليس نيز به منظور مقابله با تورم در اين كشور، نرخ بهره را به ميزان ۰/۲۵ درصد افزايش داد و به ۴/۷۵ درصد رسانيد.

ميانگين ماهانه قيمت فروش سكه بهارآزادي طرح جديد و قديم در بازار تهران از حدود ۱۴۲۷۷۵۰ و ۱۶۴۹۳۱۸ ريال در مرداد ماه به ۱۳۷۲۸۵۰ و ۱۶۰۴۲۱۱ ريال در شهريور رسيد كه مبين كاهشي معادل ۳/۸ و ۲/۷ درصد بود. به نظر مي‌رسد كه كاهش قيمت سكه طي اين دوره تحت‌تأثير كاهش قيمتهاي جهاني طلا در همين دوره بوده است.

ميانگين ماهانه قيمت فروش دلار آمريكا، يورو و پوند انگليس در بازار تهران با افزايش محدودي روبرو شد. نمودارهاي مربوط به قيمت ارز در بازار تهران به‌خوبي رشد محدود قيمتها را نشان مي‌دهد.

[Downloaded from ejip.ir on 2026-11-15]

تهاجم و ناكامي ارتش اسرائيل در جنوب لبنان از وقايع مهم اين دوره محسوب مي‌شود و چون اين تهاجم با شكست سريع ارتش اسرائيل به پايان رسيد، تأثيرات محدودي را از خود در بازارهاي جهاني بر جاي گذارد. همچنين در بازارهاي مالي بين‌المللي، بانكهاي مركزي كشورهاي ايتاليا چين، قطر، امارات، سوئد و برخي ديگر از كشورها بخشي از ذخاير خود را به ارزهاي ديگر نظير يورو تبديل كردند. تحليلگران اقتصادي بي‌اعتباري دلار آمريكا را بيشتر حاصل كسري تجاري فزاينده اين كشور مي‌دانند كه اين كسري تجاري نيز از افزايش واردات از چين سرچشمه مي‌گيرد.

۵. تحولات ماههاي مهر، آبان و آذر

ميانگين ماهانه قيمت هر بشكه نفت خام سبد اوپك از ۶۸/۸۱ دلار آمريكا در شهريور با سيري نزولي به ۵۷/۹۵ دلار در آذر رسيد كه مبين كاهشي معادل ۱۵/۷ درصد است. نرخ برابري دلار آمريكا در بازار نيويورك در مقابل يورو، پوند انگليس و ين ژاپن طي دوره پاييز ۱۳۸۵ به‌ترتيب با ۴/۴، ۳/۹ و ۱/۴ درصد كاهش به ۰/۷۵۵۸، ۰/۵۱۱۷ و ۱۱۶,۶۹ در آذر ماه رسيد.

ميانگين ماهانه قيمت هر اونس طلا در بازار نيويورك از ۵۸۷/۵۴ دلار آمريكا در مهر با سيري صعودي به ۶۳۱/۲۷۷ دلار در آذرماه رسيد كه مبين رشدي معادل ۷/۵ درصد است. به اين ترتيب طي اين دوره سه ماهه در بازارهاي مالي بين‌المللي شاهد افزايش قيمت جهاني طلا، كاهش قيمت جهاني نفت و كاهش نرخ برابري دلار آمريكا در مقابل ارزهاي معتبري مانند يورو، ين و پوند انگليس بوديم. در اين دوره بانك مركزي اروپا و انگليس نرخ بهره را افزايش دادند و به‌ترتيب به ۳/۵ و ۵ درصد رساندند.

برگزاري انتخابات كنگره در ايالات متحده آمريكا و پيروزي دموكراتها از مهم‌ترين اخبار تأثيرگذار بر روي تحولات بازارهاي مالي طي دوره سه ماهه پاييز بوده است. كارشناسان، كاهش ارزش برابري دلار آمريكا و افزايش قيمت جهاني طلا در آبان را نتيجه پيروزي دموكراتها در كنگره آمريكا دانسته‌اند. به‌دنبال اين پيروزي، موج تازه‌اي از جدلهاي اقتصادي و سياسي بين مقامات آمريكايي و چيني بر سرآزادسازي نرخ برابري يوان- دلار آغاز شد.

موافقت مقدماتي براي تشكيل بزرگترين بازار مالي جهان در پاييز صورت پذيرفت و بدين ترتيب در صورت ادغام بازار بورس نيويورك و يورونكست[1]، هر دو بازار با مديريت واحد اداره خواهند شد و محل استقرار آن در شهر آمستردام خواهد بود. از ديگر وقايع قابل ذكر، پيوستن روماني و بلغارستان به اتحاديه اروپاست. به اين ترتيب با پيوستن اين دو كشور، مجموع اعضاي كشورهاي اتحاديه اروپا به ۲۵ كشور رسيد و جمعيت آن نيز از مرز ۵۰۰ ميليون نفر گذشت.

1. Euronext

[Downloaded from ejip.ir on 2026-11-15]

میانگین ماهانه قیمت فروش دلار آمریکا، یورو و پوند انگلیس و یکصد ین ژاپن در دوره سه ماهه پاییز در بازار تهران با سیري صعودي به‌ترتیب به ۹۲۴۸/۵، ۱۲۱۸۹/۶، ۱۸۰۳۶/۵ و ۷۸۵۲/۳ در آذر رسید که رشدي معادل ۰/۳۳، ۴/۲ ، ۴ و ۰/۹ درصد داشت.

میانگین ماهانه قیمت فروش سکه بهارآزادي طرح جدید و هر گرم طلاي ۱۸ عیار در بازار تهران طي دوره پاییز با سیري صعودي به ترتیب به ۱۴۰۴۴۲ و ۱۴۱۷۶۰/۵ ریال در آذر رسید که رشدي معادل ۴/۱ و ۶/۶ درصد را نشان مي‌دهد. به‌نظر مي‌رسد که افزایش بهاي سکه و طلا در بازار تهران در پاییز ناشي از افزایش قیمت جهاني طلا طي این دوره بوده است. در آذرماه ۱۳۸۵ برآورد قیمت واقعي سکه بالاتر از قیمت فروش سکه طرح جدید بوده و این امر نشان مي‌دهد که قیمت سکه به دلیل کاهش شدید تقاضاي سفته‌بازي پایین‌تر از قیمتهاي واقعي آن بوده است.

۶. تحولات دي

با نگاهي به شاخصهاي آماري بازارهاي مالي بین‌المللي در دیماه ۱۳۸۵ مي‌بینیم که میانگین ماهانه قیمت هر بشکه نفت خام سبد اوپك از ۵۷/۹۵ دلار آمریکا در آذر به ۵۰/۷۳ دلار در دي رسیده است که نشان‌دهنده کاهشي معادل ۱۲/۵ درصد است. میانگین ماهانه قیمت هر اونس طلا در بازار نیویورك از ۶۳۱/۳ دلار آمریکا در آذر به ۶۲۵/۸ دلار در دي رسید که کاهشي معادل ۰/۹ درصد را نشان مي‌دهد.

نرخ برابري دلار آمریکا در بازار نیویورك در مقابل یورو، پوند انگلیس و ین ژاپن از متوسط ماهانه ۰/۷۵۵۸، ۰/۵۱۱۷ و ۱۱۶/۶۸ در آذر به ترتیب به ۰/۷۶۴۸، ۰/۵۱۰۹ و ۱۱۹/۴۴ در دیماه رسید که بیان‌کننده نوساني معادل ۱/۲، ۰/۱- و ۲/۳۵ درصد است. به این ترتیب در دیماه ۱۳۸۵ در بازارهاي مالي بین‌المللي شاهد کاهش قیمتهاي جهاني نفت، طلا و رشد نسبي نرخ برابري دلار آمریکا در مقابل ارزهاي معتبر بوده‌ایم.

با نگاهي به روند تغییرات شاخصهاي یادشده در بازارهاي مالي درمي‌یابیم که عامل اصلي این نوسانها کاهش قیمتهاي جهاني نفت خام طي این ماه بوده است. با کاهش قابل توجه قیمتهاي جهاني نفت، قیمتهاي جهاني طلا نیز سیري نزولي به خود گرفت و به میانگین ۶۲۵/۸ دلار رسید. به این ترتیب با کاهش قیمتهاي جهاني نفت و طلا در دیماه، نرخ برابري دلار آمریکا در بازار نیویورك نسبت به ماه قبل در مقابل ارزهاي معتبري مانند یورو، یوان چین و ین ژاپن افزایش یافت.

تحلیلگران بازار نفت مخالفت کشورهاي عربستان، کویت و قطر با سیاستهاي نفتي اعلام شده از سوي اوپك در پي سفر کاندولیزا رایس[1] وزیر امور خارجه آمریکا به منطقه را مهم‌ترین عامل کاهش قیمتهاي جهاني نفت در این ماه مي‌دانند. لازم به یادآوري است که وزیران نفت کشورهاي

1. Condoleezza Rice

[Downloaded from ejip.ir on 2026-11-15]

یاد شده با برگزاري اجلاس فوق العاده اوپك به منظور كاهش سقف توليد و كنترل قيمتهاي جهاني نفت مخالفت كردند. ميانگين روزانه قيمت هر بشكه نفت خام سبد اوپك در روز ۱۷ ژانويه مقارن با ۲۷ ديماه به حدود ۴۷/۹۲ دلار آمريكا رسيد كه طي چند ماه گذشته پايين‌ترين سطح قيمت بوده است. از سوي ديگر با پيروزي دموكراتها در انتخابات كنگره آمريكا، درگيري شديدي ميان دولت اين كشور و كنگره بر سر سياستهاي نفتي آغاز شد. دولت جورج بوش با اعطاي معافيتهاي مالياتي به شركتهاي نفتي و صدور مجوز براي اكتشاف و استخراج نفت سعي در حمايت از صنايع نفت و گاز در اين كشور را دارد ولي كنگره اين كشور با ابراز مخالفت با اين سياستها، حمايت از محيط زيست و اكوسيستم را مستمسك خود قرار داده است. از آنجايي كه آمريكا بزرگترين مصرف كننده نفت در دنيا مي‌باشد نتيجه درگيري در سياستهاي نفتي اين كشور در ميان كنگره و دولت آمريكا در آينده تغييرات قيمتهاي جهاني نفت، كاملاً تأثيرگذار است.

تحليلگران نفتي ناهماهنگي كشورهاي عرب توليدكننده نفت با تصميمات كاهش توليد اوپك و هماهنگي آمريكا و چين در كاهش تقاضا در بازارهاي جهاني نفت در ديماه را از مهم‌ترين عوامل سقوط قيمتهاي جهاني نفت دانسته‌اند.

از اخبار مهم بازارهاي ارزي، تصميم بانكهاي مركزي شش كشور عضو شوراي همكاري خليج فارس در تبديل حدود ۵۰ ميليارد دلار از ذخاير ارزي دلاري اين كشورها به ساير ارزهاي معتبر نظير يورو است. شبكه مالي خاورميانه و آفريقاي شمالي، مجموع دارايي اين كشورها را ۲۵۰ ميليارد دلار اعلام كرده كه حدود ۷۰ درصد آنها به صورت دلار نگهداري مي‌شود.

رئيس بانك مركزي امارات طي اظهاراتي گفته است كه «از ماه مارس آينده معاملات بانكهاي مركزي كشورهاي عضو شوراي همكاري خليج فارس بر حسب يورو صورت مي‌پذيرد». بانك مركزي انگليس در ديماه (يازدهم ژانويه) نرخ بهره كليدي خود را افزايش داد و به ۵/۲۵ درصد رسانيد. در اين حالت نرخهاي بهره در انگليس و آمريكا به سطح يكساني رسيد. به اين ترتيب دلار آمريكا بخشي از مزيت خود را كه عبارت از بازده بالاتر نسبت به پوند انگليس بود، از دست داد. به عبارت ديگر علت مهم كاهش ۰/۱ درصدي ارزش برابري دلار آمريكا در مقابل پوند انگليس در ديماه، افزايش نرخ بهره توسط بانك مركزي انگليس بود. تحليلگران بازارهاي ارزي كاهش ۱/۲ درصدي ارزش برابري يورو در مقابل دلار آمريكا را در ديماه نتيجه عوامل زير دانسته‌اند:

- كاهش قيمتهاي جهاني نفت كه به موجب آمارهاي منتشر شده موجب بهبود موازنه تجاري آمريكا شده است.
- اظهارات رئيس بانك مركزي اروپا در راستاي افزايش ندادن نرخ بهره منطقه يورو در ماه فوريه.
- منتفي شدن احتمال كاهش نرخ بهره كليدي آمريكا.

[Downloaded from ejip.ir on 2026-11-15]

بر طبق آمار منتشر شده كسري موازنه تجاري آمريكا در طي شش ماه گذشته با ۱۵/۵ درصد كاهش به ۵۸/۲۳ ميليارد دلار در ماه نوامبر (۲۰۰۷) رسيد. رويترز پيش‌بيني كرد كه «طي ماههاي آينده (پس از نوامبر ۲۰۰۷) با افزايش قيمتهاي جهاني طلا و نفت، نرخ برابري دلار آمريكا در بازارهاي بين‌المللي كاهش يابد.»

قيمت فروش دلار آمريكا، پوند انگليس در بازار تهران طي دي ماه به ترتيب با ۰/۱ و ۰/۲ درصد افزايش به حدود ۹۲۵۹ و ۱۸۰۷۹ ريال رسيد. يورو واحد پول اروپا طي همين زمان در بازار تهران با ۰/۶ درصد كاهش به ۱۲۱۱۴ ريال رسيد.

ميانگين ماهانه قيمت فروش سكه بهار آزادي طرح جديد در بازار تهران در دي با ۰/۷ درصد افزايش به حدود ۱۴۱۴۲۵۰ ريال رسيد. ميانگين ماهانه برآورد قيمت سكه بهار آزادي طرح جديد در همين دوره حدوداً ۱۴۱۲۲۳۸ ريال بود كه تقريباً با ميانگين قيمت فروش سكه طرح جديد تطابق داشت. به نظر مي‌رسد كه كاهش تقاضاي سفته‌بازي براي سكه، نزديك شدن ايام عزاداري محرم و صفر و روند نزولي قيمت طلا در بازاهاي جهاني از دلايل افت نسبي قيمت انواع سكه در بازار تهران بوده است. قيمت فروش هر گرم طلاي ۱۸ عيار در بازار تهران به ۱۴۰۹۲۷ ريال رسيد كه نسبت به ماه قبل (آذر) كاهش ۰/۶ درصدي را نشان مي‌داد.

تحليلگران اقتصادي در آن دوره پيش‌بيني مي‌كردند به دليل بي‌اعتمادي بازار نسبت به دورنماي وضع دلار آمريكا، قيمتهاي جهاني طلا در ماههاي آينده (پس از ديماه ۱۳۸۵) افزايش يابد. در اين راستا به نظر مي‌رسيد كه فرا رسيدن جشنهاي دهه فجر انقلاب اسلامي و فرا رسيدن سال نو مي‌تواند تأثير مختصري بر روند افزايشي قيمت سكه و طلا در بازارهاي داخلي ايجاد كند.

۷. تحولات بهمن و اسفند

با نگاهي به روند تغييرات شاخصهاي آماري در بازارهاي مالي بين‌المللي طي اين دوره مي‌بينيم كه ميانگين ماهانه قيمت هر بشكه نفت خام سبد اوپك از ۵۲ دلار آمريكا در بهمن به ۵۶/۹ دلار در اسفند رسيد كه مبين رشدي معادل ۹/۴ درصد است. ميانگين ماهانه قيمت هر اونس طلا در بازار نيويورك از ۶۵۳/۸ دلار آمريكا در بهمن ماه به ۶۵۸/۴ دلار در اسفندماه رسيد كه رشدي معادل ۰/۷ درصد را نشان داد. نرخ برابري دلار آمريكا در بازار نيويورك در مقابل يورو و ين ژاپن به‌ترتيب با ۱/۴ و ۲/۴ درصدكاهش به ۰/۷۵۸۹ و ۱۱۸/۱ در اسفندماه رسيد و در مقابل پوند انگليس با يك درصد افزايش به ۰/۵۱۵۱ رسيد.

به اين ترتيب در بازارهاي مالي بين‌المللي شاهد افزايش قيمتهاي جهاني نفت و طلا و كاهش نسبي نرخ برابري دلار آمريكا در مقابل ارزهاي معتبري مانند يورو و ين بوده‌ايم. با توجه به روند نوسان شاخصهاي يادشده، به‌نظر مي‌رسد كه روند صعودي قيمتهاي جهاني نفت در ماههاي بهمن و

[Downloaded from ejip.ir on 2026-11-15]

اسفند تأثيرات مهمي در اين تحولات داشته باشد. تحليلگران بازار انرژي مسائل مربوط به پرونده هسته‌اي ايران، سردي هوا و زمستان ناپايدار در آمريكا و كانادا، بروز مشكلات در برخي از پالايشگاههاي آمريكا را از عوامل مهم در افزايش قيمتهاي جهاني نفت خام در اين دوره دانسته‌اند.

با افزايش قيمتهاي جهاني نفت خام در اين دوره، نرخ هر اونس طلا نيز در بازارهاي جهاني سيري صعودي يافت. ميانگين ماهانه هر اونس طلا در بازار نيويورك از ۶۲۵/۸ دلار آمريكا در ديماه به ۶۵۸/۴ دلار در اسفندماه افزايش يافت كه نشان‌دهنده رشدي معادل ۵/۲ درصد است. تحليلگران اقتصادي افزايش قيمتهاي جهاني نفت خام، چشم‌انداز ضعيف نرخ برابري دلار آمريكا در بازارهاي جهاني در ميان‌مدت در پي رشد كسري تجاري در اين كشور و مقاومت ايران در خصوص سياستهاي اتخاذ شده در مورد انرژي هسته‌اي را از عوامل مهم در رشد قيمتهاي طلا در بازارهاي بين‌المللي مي‌دانند.

طبق گزارش دپارتمان تجاري آمريكا، كسري تجاري اين كشور در ديماه به ميزان غيرمنتظره‌اي ۶۱/۲ ميليارد دلار رشد داشته است. كسري تجاري آمريكا در سال ۲۰۰۶ ميلادي به رقم خيره‌كننده ۷۶۳ ميليارد و ۶۰۰ ميليون دلار رسيد كه نسبت به سال ۲۰۰۵ ميلادي حدود ۶/۵ درصد رشد را نشان مي‌دهد.

در اين دوره بانك مركزي ژاپن، نرخ بهره را در آن كشور افزايش داد و به رقم ۰/۵ درصد رساند. در پي اين عمل، نرخ برابري ين در مقابل دلار آمريكا و بيشتر ارزهاي معتبر افزايش يافت. نرخ برابري دلار آمريكا در مقابل ين ژاپن كه به ميزان ۱۲۲ رسيده بود با سيري نزولي تا ۱۱۵/۴۲ كاهش يافت. از آن جايي كه اقتصاد ژاپن بر پايه صادرات بنا شده است، افزايش ارزش برابري ين در بازارهاي مالي جهاني، خوشايند ژاپني‌ها نيست.

در ادامه روند جنگ تجاري ميان يوان چين و دلار آمريكا طي دوره مورد بررسي، وزراي دارايي هفت كشور صنعتي در نشست خود در آلمان، خواستار اعمال فشار بيشتر بر چين به منظور آزادسازي نرخ ارز و مهار مازاد تجاري روزافزون در اين كشور شدند. كنگره آمريكا نيز در اواسط اسفند، ضمن فراخواندن هنري پاولسون[1] وزير خزانه داري، خواستار ارائه توضيحات در مورد اقدامات انجام گرفته در خصوص پيگيري مسئله كسري تجاري رو به رشد اين كشور با چين شد. چين با پايين نگه داشتن نرخ برابري يوان در مقابل دلار آمريكا، جريان صادرات آمريكا به اين كشور را مختل كرد و تلاشهاي فراوان آمريكا در دو سال گذشته براي آزادسازي كامل نرخ برابري يوان به دلار را بي‌نتيجه گذاشت. مقامات آمريكايي عقيده داشتند كه نرخ برابري يوان به دلار بايد حداقل ۴۰ درصد افزايش پيدا كند.

1. Henry Paulson

[Downloaded from ejip.ir on 2026-11-15]

میانگین ماهانه قیمت فروش دلار آمریکا، یورو، دلار کانادا و یکصد ین ژاپن به‌ترتیب با ۰/۳، ۱/۵، ۰/۵ و ۲ درصد افزایش در بازار تهران به ۹۲۹۸، ۱۲۲۷۱، ۸۰۳۹ و ۷۷۹۸ ریال رسید. متوسط ماهانه قیمت فروش سکه طرح جدید، قدیم و هر گرم طلاي ۱۸ عیار در بازار تهران طي دوره مورد بررسي به‌ترتیب با ۳/۴، ۵/۳ و ۲/۱ درصد افزایش به ۱۵۳۵۷۰۶، ۱۸۰۳۹۴۱ و ۱۴۸۸۳۹ ریال رسید. فرا رسیدن جشنهاي سالگرد پیروزي انقلاب و سال نو باعث شد تا قیمتهاي طلا و سکه در بازار تهران رشدي بالاتر از قیمتهاي جهاني طلا را تجربه کند.

با تصویب آیین‌نامه‌اي در تاریخ ۹ دي ۱۳۸۵ در شوراي پول و اعتبار، صلاحیت شرکتهاي تضامني صرافي تأیید شد که بر مبناي آن مصوبه، این شرکتها در زمینه حواله‌هاي ارزي مي‌توانند فعال شوند. همچنین بانکها نیز مي‌توانند با ایجاد شرکت مستقل سهامي خاص، در امور صرافیهاي تضامني علاوه بر امور حواله‌اي بانکي فعالیت کنند. چنانچه ارزي از طرف یکي از بانکهاي داخلي داراي مجوز، به خارج از کشور حواله شود و به هر دلیلي مشکلي در حواله ارز به‌وجود آید، بازپرداخت ارز مربوط تضمین شده است. چنانچه افرادي بخواهند از طریق صرافي‌ها و افراد بدون مجوز اقدام به حواله ارز از کشور کنند، مشمول قانون پول‌شویي خواهند شد. به گفته برخي از صرافان فعال در تهران پیش از تحریم‌هاي مالي شوراي امنیت سازمان ملل و به دنبال انتخاب یورو به عنوان ارز مهم در سبد ارزي کشور، حواله‌هاي ارزي به یورو صادر مي‌شد و سپس یورو در کشورهاي همسایه مانند امارات به دلار تبدیل مي‌گردید. نشریه «انتشارات بانك مرکزي»[1] لندن بر اساس نتایج یك بررسي در اسفندماه ۱۳۸۵ اعلام کرد که ۹۰ درصد از ۴۷ بانك مرکزي مورد مطالعه، تصمیم دارند تا سهم دلار آمریکا را در ذخایر ارز خارجي خود کاهش داده و سهم سایر ارزها را در این ذخایر افزایش دهند. ۲۲ بانك مرکزي از ۴۷ بانك مرکزي یادشده نیز اعلام کرده‌اند که جاذبه سرمایه‌گذاري طلا به عنوان بخشي از ذخایر خارجي، افزایش یافته است.

با ادامه روندهاي گذشته طي نه ماهه اول سال ۱۳۸۶ و به دنبال تشدید تنش در پرونده هسته‌اي کشورمان، در بازارهاي مالي بین‌المللي شاهد افزایش قیمتهاي جهاني نفت، کاهش ارزش برابري دلار آمریکا و افزایش قیمتهاي جهاني طلا بودیم.

۸. نتیجه‌گیري

در سال ۱۳۸۵ با افزایش قیمت جهاني نفت خام، نگراني از تورم در کشورهاي صنعتي بالا گرفت. این امر در کنار کاهش ارزش دلار آمریکا، تقاضا براي طلا به منظور حفظ ارزش داراییهاي ارزي را افزایش داد و در نهایت به افزایش قیمت جهاني طلا منتهي شد. کاهش ارزش دلار نیز از یك سو

1. Central Banking Publication

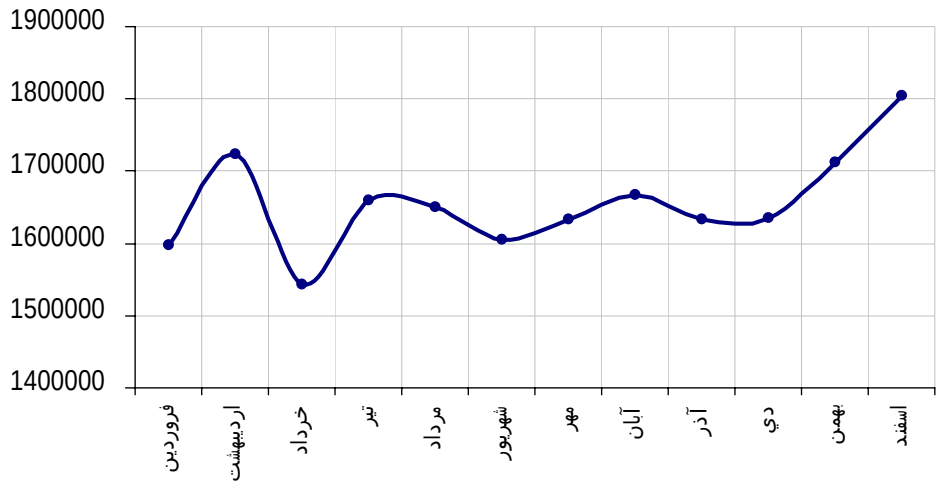
[Downloaded from ejip.ir on 2026-11-15]

به كاهش سهم دلار در ذخـاير ارزي كشـورهاي مختلـف جهـان انجاميـد و از سـوي ديگـر موجـب تعديل ارزش واقعي درآمدهاي نفتي كشورهاي صادركننده نفت گرديد.

كارشناسـان بازارهـاي مـالي معتقـد بـه از بـين رفـتن تـدريجي موقعيـت دلار آمريكـا نـزد سرمايه‌گذاران بين‌المللي هستند و هجوم سرمايه‌گذاران به سمت طلا براي تبديل دلار آمريكا به طلا و كاهش سهم دلار در ذخاير بين‌المللي كشورهاي مختلف را در همين راستا ارزيابي مي‌كنند.

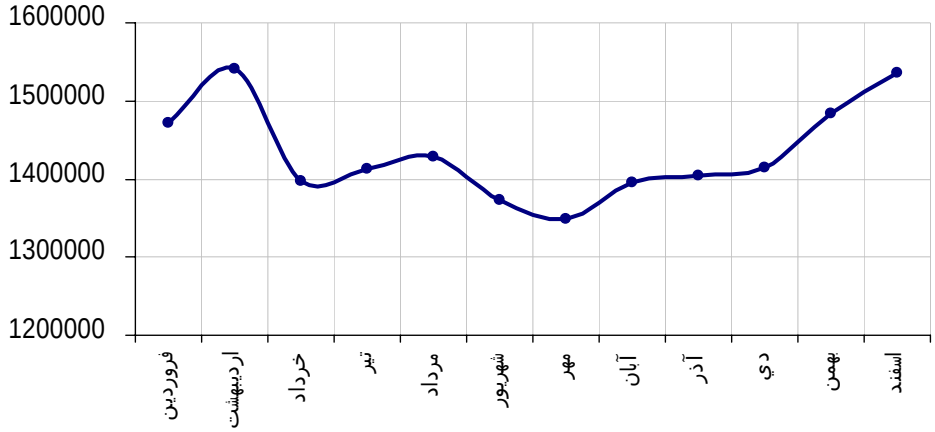
برآيند روندهاي ياد شده براي كشور، افزايش درآمدهاي نفتـي و افـزايش قيمـت طـلا و سـكه بهار آزادي متناسب با افزايش قيمتهاي جهاني طلا بود. به علاوه اگر چه ارزش اسمي اغلب ارزهـاي خارجي در برابر ريال در سال ۱۳۸۵ با نرخ ملايمي افزايش يافت، به دليل تورم داخلي كشـور عمـلاً ارزش واقعي پول ملي در مقابل ارزهاي مختلف در اين سال تقويت شد.

نمودار ۱. ميانگين ماهانه قيمت سكه بهار آزادي (طرح قديم) در بازار تهران در سال ۱۳۸۵ (ريال)

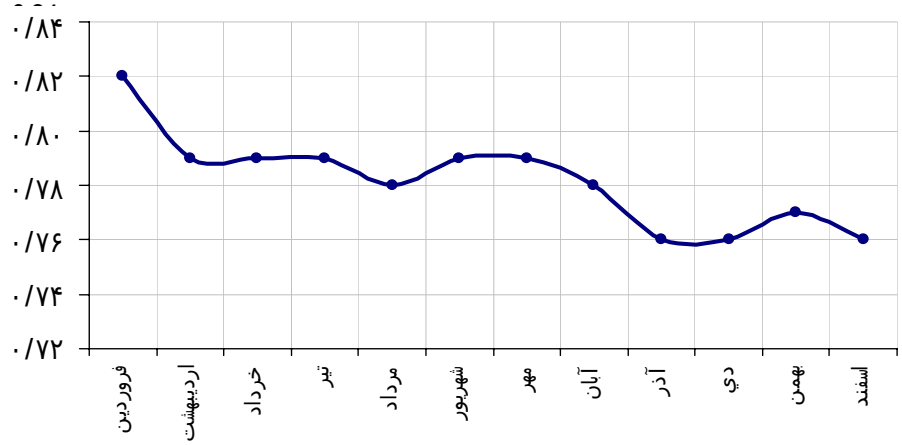

[Downloaded from ejip.ir on 2026-11-15]

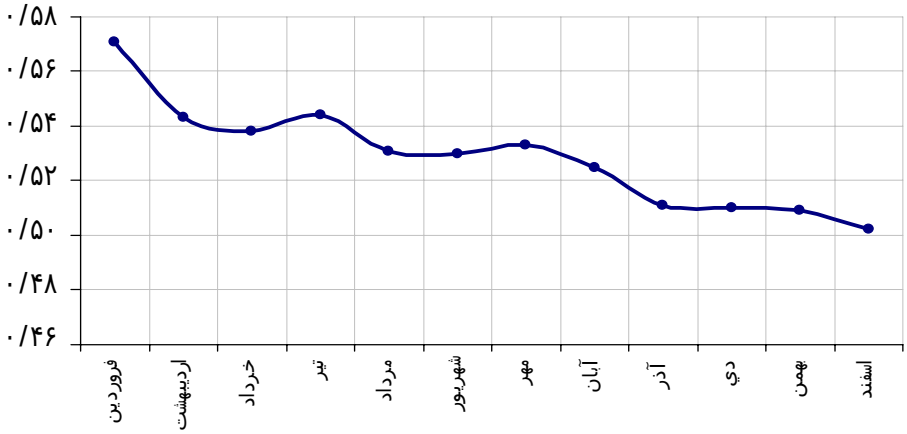
نمودار ۲. میانگین ماهانه قیمت سکه بهار آزادي (طرح جدید) در بازار تهران در سال ۱۳۸۵ (ریال)

نمودار ۳. میانگین ماهانه نرخ برابري دلار آمریکا در مقابل یورو در بازار نیویورك (سال ۱۳۸۵)

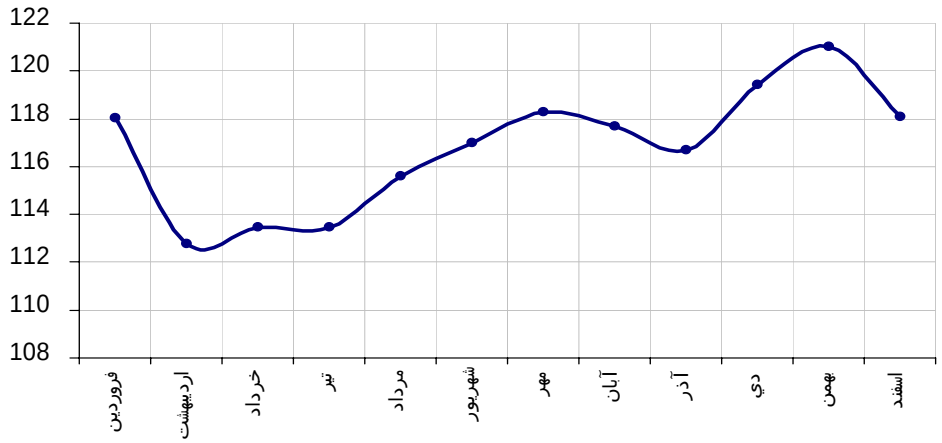

نمودار ۴. میانگین ماهانه نرخ برابري دلار آمریکا در مقابل پوند انگلیس در بازار نیویورك (سال ۱۳۸۵)

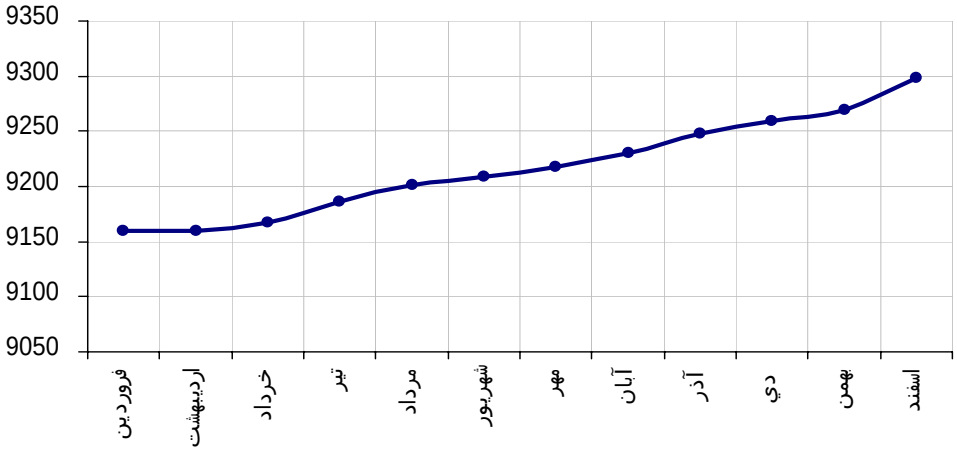

[Downloaded from ejip.ir on 2026-11-15]

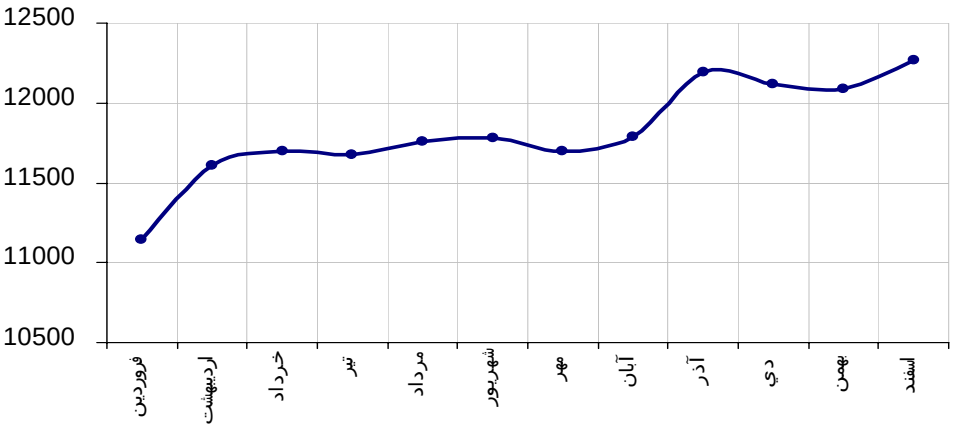
نمودار ۵. میانگین ماهانه نرخ برابري دلار آمریکا در مقابل ین ژاپن در بازار نیویورك (سال ۱۳۸۵)

نمودار۶. میانگین ماهانه قیمت دلار آمریکا در بازار تهران سال در ۱۳۸۵ (ریال)

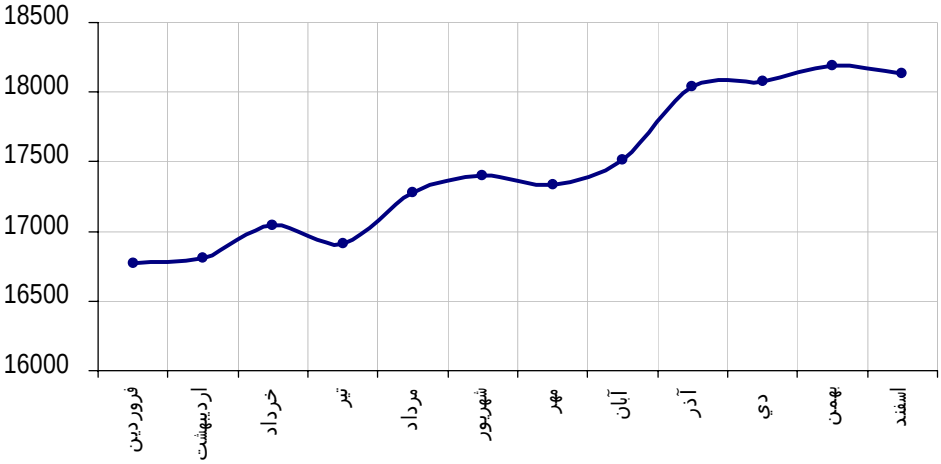

نمودار ۷. میانگین ماهانه قیمت یورو در بازار تهران در سال ۱۳۸۵ (ریال)

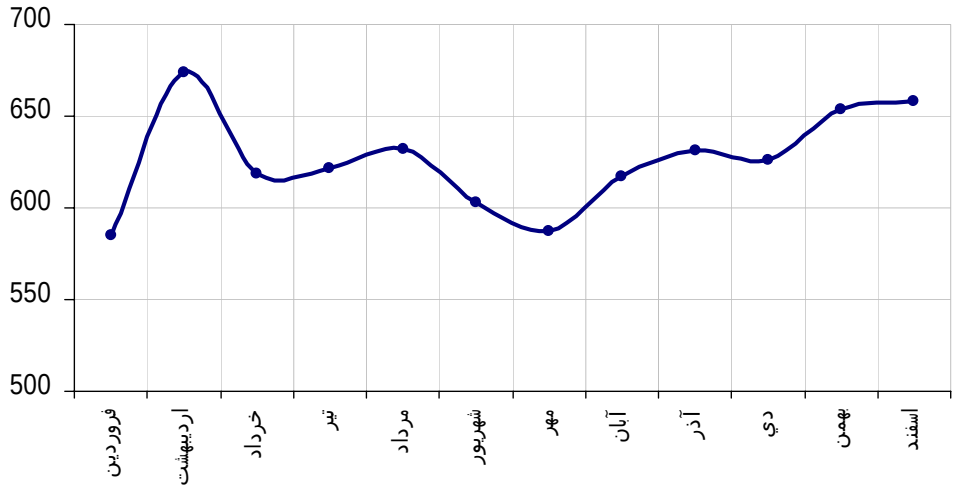

[Downloaded from ejip.ir on 2026-11-15]

نمودار ۸. میانگین ماهانه قیمت یکصد ین ژاپن در بازار تهران سال در ۱۳۸۵ (ریال)

نمودار ۹. میانگین ماهانه قیمت هر انس طلا در بازار نیویورك در سال ۱۳۸۵ (دلار آمریکا)

[Downloaded from ejip.ir on 2026-11-15]

منابع

الف) فارسي

دفتر تحقيقات و سياستهاي پولي، بازرگاني و خدمات (۱۳۸۵)، «اطلاعات روزانه مربوط به آمارهاي نرخ اسعار خارجي، طلا، نفت خام و سكه بهار آزادي»، معاونت امور اقتصادي وزارت امور اقتصادي و دارايي.

اداره مطالعات و سازمانهاي بين‌الملل بانک مركزي (۱۳۸۵)، «گزارشهاي بررسي وضع اقتصادي و ارزي كشورهاي عمده».

ب) سايتهاي اينترنتي

www.kitco.com/2006-2007
www.opec.org/2006-2007

[Downloaded from ejip.ir on 2026-11-15]

[Downloaded from ejip.ir on 2026-11-15]